

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่จัดการเรียนรู้แบบโครงงาน กับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยมีสมมติฐาน คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้แบบโครงงานแตกต่างจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้แบบโครงงานแตกต่างจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีกลุ่มตัวอย่างเป็นห้องเรียนตามสภาพจริงได้จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง กลุ่มทดลองที่ 1 จัดการเรียนรู้แบบโครงงาน 1 ห้องเรียน จำนวน 21 คน และกลุ่มทดลองที่ 2 จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ 1 ห้องเรียน จำนวน 21 คน ใช้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 18 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน และแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบวัดทักษะทางสังคม วิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ (MANOVA)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า

1. การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ไม่แตกต่างกับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
2. ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ไม่แตกต่างกับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

อภิปรายผล

จากการศึกษาเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบโครงงาน กับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สามารถอภิปรายผลเป็น 2 ประเด็น คือ ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและด้านทักษะทางสังคมได้ ดังนี้

1. ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณพบว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้แบบโครงงานไม่แตกต่างกับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การเรียนแบบโครงงานส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ดีขึ้นและความรู้นั้นจะคงทนถาวร (ชูศรี สนิทประชากร. 2534 : 46-47) การเรียนแบบโครงงานจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น (สมศักดิ์ ขจรเจริญกุล. 2538 : 21-22) ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากเทคนิคการเรียนแบบโครงงานที่ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยทั้งนักเรียนที่เรียนเก่งได้ช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนช้า (สุมณฑา พรหมบุญ. 2540 : 59) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกพร แสงสว่าง (2540 : 60-61) ที่พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบโครงงานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การเรียนแบบโครงงานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 4-5 คน ในแต่ละกลุ่มมีการเรียนศึกษาค้นคว้าร่วมกันโดยแต่ละคนได้จัดสรรหน้าที่ของแต่ละคนในกลุ่มรับผิดชอบในงานของแต่ละคนที่ได้จากการประชุมปรึกษากันภายในกลุ่มนำผลจากการศึกษามานำเสนอแก่กลุ่ม (กนกพร แสงสว่าง. 2540 : 26) การเรียนแบบโครงงานยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสามัคคี มีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มของตนเองและสังคมอื่น เกิดความรับผิดชอบในหน้าที่ เกิดกระบวนการเรียนรู้และการคิดสร้างสรรค์คิดใคร่ครวญหาข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล มีการพิจารณาประเด็นของปัญหาและค้นหาแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาอันจนสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์สาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่กำหนดว่า สาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นศาสตร์ที่บูรณาการที่มุ่งให้เยาวชนเป็นผู้ศึกษาพร้อมที่จะเป็นผู้นำ เป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นพลเมืองที่ดีมีความรับผิดชอบต่อ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 7-8) สอดคล้องกับการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่มีได้มุ่งให้ผู้เรียนรับแต่ความรู้ด้านเนื้อหาวิชาแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเผชิญกับสถานการณ์สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

การศึกษาเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ กับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบโครงงานจากผลการวิจัยพบว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ไม่แตกต่างจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

หลักการของการเรียนรู้แบบโครงงาน กับแบบร่วมมือ มุ่งเน้นให้นักเรียนในกลุ่มได้มีปฏิสัมพันธ์ที่เกื้อกูลส่งเสริมซึ่งกันและกันมีการเรียนรู้ในสถานการณ์ที่ต้องปฏิบัติงานร่วมกัน ร่วมกันค้นหาปัญหาการตั้งสมมติฐานของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการค้นหาคำจริงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละฝ่ายด้วยความอดทนจนภาระงานสำเร็จ มีการ

พัฒนาทางอารมณ์ การคิดร่วมกันและการยอมรับฟังความของเพื่อนๆ ร่วมกันสรุปอย่างสมเหตุสมผล

2. ด้านทักษะทางสังคม พบว่า ทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้แบบโครงงานไม่แตกต่างจากกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การเรียนแบบโครงงานส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และความรู้นั้นจะคงทนถาวร (ชูศรี สนิทประชากร, 2534 : 46-47) ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากเทคนิคการเรียนแบบโครงงานที่ช่วยให้นักเรียนที่เรียนเก่งได้ช่วยเหลือ นักเรียนที่เรียนช้า (สุมณฑา พรหมบุญ, 2540 : 59) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกพร แสงสว่าง (2540 : 60-61) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยการเรียนแบบ โครงงานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาทักษะทางสังคมสูงขึ้นภายหลังการเรียนแบบโครงงานในด้านทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจร่วมกัน การรับรู้ที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศันสนีย์ นาคสนธิ (2545 : 45-46) ที่ศึกษาและพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรม โดยเลือกนักเรียนเข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีทักษะทางสังคมเพิ่มขึ้น จากการวิจัยดังกล่าวพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมให้สูงขึ้น ผู้เรียนจะมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เปิดโอกาสให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ด้วยตนเองทำให้ผู้เรียนรับประสบการณ์ตรง สร้างความสัมพันธ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม จากการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน นักเรียนได้เรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง มีโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มย่อย สมาชิกได้มีส่วนร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง ยึดกลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ได้พูดคุยปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน กิจกรรมการเรียนเป็นกิจกรรมที่ครูผู้สอนได้วางแผนไว้ก่อนอย่างเหมาะสม จึงทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น มีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความเข้าใจกันปรับตัวเข้าหากัน และทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข และมีการนำเสนอวิธีการทำงานกลุ่มในการทำงานแต่ละครั้งเพื่อให้เข้าใจวิธีการทำงาน ได้รู้ถึงสิ่งที่บกพร่อง และสิ่งที่ต้องปรับปรุงในการทำงานกลุ่ม

จากการสังเกตพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานพบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงานกลุ่ม มีพัฒนาการด้านทักษะทางสังคมดีขึ้นเรื่อย ๆ เพราะในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนได้มีการนำเสนอวิธีการทำงานของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอมีการอภิปรายในเรื่องการ

ทำงานร่วมกัน มีการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่ดี ดังนั้นจึงมีการพัฒนาทักษะทางสังคม ได้ดี
พอกันกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ
ทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และแบบโครงการ
ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นครูจึงควรนำการจัดการเรียนรู้ทั้งสองรูปแบบ มาใช้เพื่อเป็นทางเลือกในการ
พัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะทางสังคม ได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ในการ
นำผลการวิจัยไปจัดการเรียนรู้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน

1.1 ครูผู้สอนสามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ โครงการและการเรียนแบบ
ร่วมมือไปใช้พัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้ โดยต้องมีการศึกษาหลักการ เป้าหมาย ขั้นตอนให้
ชัดเจน เพื่อจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหา และวัยของผู้เรียน

1.2 ครูผู้สอนสามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ โครงการ และการเรียนแบบ
ร่วมมือไปใช้พัฒนาทักษะทางสังคม ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแสวงหา
ความรู้ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแก้ปัญหาได้โดยต้องมีการศึกษาหลักการ เป้าหมาย ขั้นตอน
องค์ประกอบที่สำคัญของทักษะต่างๆให้ชัดเจน เพื่อจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหา และวัยของ
ผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ แบบโครงการ และการ
จัดการเรียนรู้วิธีอื่นๆ ในการพัฒนาทักษะทางสังคม และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการ
จัดการเรียนรู้วิธีอื่นๆ ในการพัฒนาทักษะทางสังคม และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.3 ควรมีการศึกษาถึงวิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงการและแบบร่วมมือ ไปใช้
พัฒนาความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความคงทนในการเรียน การคิดวิเคราะห์
และด้านสังคม

2.4 ควรมีการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ แบบโครงการและการจัดการเรียนรู้
แบบร่วมมือกับนักเรียนในระดับ และในวิชาอื่น